

Franckesche Stiftungen zu Halle

Rector Academiae Lipsiensis Ad Festi Pentecostes Solennia Qva Decet Animi Pietate Celebranda Excitat Atqve Invitat

Tietze, Immanuel

[Leipzig], [1714?]

VD18 13541390

Abschnitt

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-200661](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-200661)

nibus pedibusque confossus, est qui, vt apud Prophetam

Zach. XII, 10. וּשְׁפַכְתִּי עַל בֵּית דָּוִד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ

עליו כמספר על היתור והמר עליו כהמר על
הבכור ביום ההוא יגדל המספר בירושלים כמספר
Et effundam Verterem ego: רמון בבקעת מגרון:
super domum David, & super inquilinum Ierusalem gratiae
precumque spiritum. Et ad me respicient quem confode-
runt. Postquam nempe planctus super illum elatus fuerit, instar
habens planctus de filio unico, & luctus ad instar luctus de pri-
mogenito. Circa ea tempora in vrbe Hierusalem planctus
aug. bitur, qualis planctus Hadar Rimmon in valle Megiddon.
Vbi, vt de contextu & constructione huius oraculi constet,
hoc quidem ante omnia obseruo, primo vocem in eo ipsius
Iehouae audiri, Iehouae vero אשר רקרו quem confoderunt.
qua Spiritus Sanctus, postquam confossus effusa anima ad
Patrem ille abiit, promittitur. Inde vero commentationem
Propheticam subiungi, felicia illa tempora, ex duplici cha-
ractere designantem. Prior est, suppeditatus in ipsa promissio-
ne Iehouae, qui dixerat, se daturum liberaliter Spiritum
illum

illum, postquam confossus sit. Vnde Propheta accepta occasione, rerum illarum consecutionem luculentius edisserit: fore praedicens, ut luctus ille propter ita confossium insignis, abitusque adeo confossi ad patrem antecedit Spiritus Sanctus missionem. Haec ita habere mutatio *suffixorum* suadet. Cum enim antea in prima persona locutus esset, qui in praecedentibus nominatur Iehouah, *הבית אל* *ad me respicient.* Iam Propheta, oraculum illud commentatus, in tertia persona loquitur *סדר עליי Plangent super ipsum.* Praemisso γ quod consecutionem istarum rerum significat, *postquam planxerint.* Quae si cum euentu comparemus, egregie eum respondisse oraculo deprehendimus. Iam enim eo abeunte Saluatore, qui est Iehouah, ubi confodiendus erat, planctu lacrymisque eum insecutae sunt (*ἐκόντων* Luc. XXIII, 28. *מתי ודגהו עוולו*) matres Hierosolymitanae, ut vnigenitum, ut primogenitum natum, ipso Saluatore agnoscente planctum hunc esse, qualis matres in deinceps secuturis calamitatibus filios suos lugentes addeceat: *me quidem deslere nolite, sed ipsas vos, filiosque vestros.* Alter vero character temporis, quo illam temporum effundendi Spiritus S. felicitatem designat Propheticus commentarius, est planctus in medio Hierusalem, planctui Hadar-Rimmon in valle Megiddon similis. Qualis vero ille planctus? Scilicet in valle Megiddon Iosian Regem cum exercitu suo strage insigni affectum, suisque succumbentem fati, acerbissime planxisse suos, Adarrimonitas imprimis, in quorum conspectu illa edita fuerat clades, Adarrimmon vrbe in ea valle scilicet sita, quae Maximianopolis posteritati audiuit, ex monumentis Iudaeorum diuinis nouimus. Simili planctu Hierosolymam continuatae sub Titi Vespasiani auspiciis Iudaeorum clades, vsque ad incendium vrbs, impleuere, non Rege tantum, sed

A 2

Regno,

² Reg. XXIII.
² Paral. XXXV,
24.

Hieron. de
loc. Hebr.

Regno, fatali illó excidio extincto. Sic igitur Spiritus S. effusio, modo admirabili coepta, terminis quasi quibusdam includitur circumscribiturque: *post* planctum de confosso Salvatore editum, sed *ante* expirantis cum planctu Regiae & Rei publicae Iudaicae fata, expectanda. Quae dici non potest quam diuino & admirabili concentu conueniant cum eis quae in Euangelistarum legimus monumentis. Eo ipso enim tempore, quo prior Propheticae commentationis pars implebatur *planctu muliebri*, confodiendum planctu vnigenitorum primogenitorumque prosequentium; iam iam imminere praedicat Saluator alterius quoque partis propheticae commentationis impletionem, quam antecedere Spiritus S. debebat effusio. *Me quidem*, inquit, *flere filiae Hierosolymitanae desinite*, vos vero ipsas vestrosque plangite natos: ecce enim venit tempus quo dicant, beatae steriles, ventresque qui non genuerunt, ac vbera quae *lac nulli vnquam praebuere*. *Tunc montibus dicent, irruite in nos, collibusque obtegite nos*. Equidem vt hocce oraculum tam clarum obfuscarent Iudaei, quibus scandalo est *Saluator confossus*, post abitum per viam passionum Spiritum gratiae & precationum mittens, sacrilegas magnus ne ab ipso quidem Sacro textu abstinerunt: quem, si apices spectes, leuissima mutatione quoad sensum penitus corruperunt, pro *הבית אל* *ad me respicient* substituentes *הבית אל* *ad ipsum respicient*. Iam olim ea illis dica a Rabano Mauro, Archi-Episcopo Moguntino, in libello quem contra Iudaeos edidit scripta est, cuius verbis expositam iuuat audire corruptorum mentem: *Ibi nos*, inquit, *iuxta fidem Scripturae Sanctae ex persona Dei legimus: Et adspicient AD ME quem confixerant: illi quamuis in ipso textu libri, diuino nutu terrente, non fuerint ausi mutare, tamen extrinsecus e latere*
anno-

annotatum habent: Adspiciunt AD EVM quem confixerunt.
Et sic tradunt suis discipulis, ut sicut in textu continetur trans-
scribant, & sicut foris adnotatum est legant, ut teneant vide-
licet, quod iuxta eorum dementiam, Iudaei adspiciunt, quem
confixerunt, Gog & Magog. Nempe noui Keri commento
ineptissimi homines splendidissimi oraculi luci tenebras of-
fundere sunt conati. Neque eorum sceleratum facinus con-
tra Rabani auctoritatem negandum facile esse, vir summa Re-
ligione in sacra oracula, & amore non vulgari in eam gentem
conspicius; Ioannes Christophorus Wagenfeilius, conten- Sotac. p. 68.
dit. Sed quam vanus quam sine viribus ille fuit conatus!
Qui, ut ne tot codicum, tot versionum, LXX senum inprimis
qui Iudaei fuere, ut ne tot interpretum antiquiorum, Vzie-
lidis maxime, qui genuinam retinere lectionem, ei oppo-
namus auctoritatem, vel Iudaicae Masorae, quantulacunque
illa sit, luce, noctambuli ad instar spectri euanescere cogitur.
Ea enim pridem variantium Lectionum, quarum aliqua sit
antiquitas, ita numerum iniuit, ut nullum nouum Keri irrepe-
re possit. Quamuis igitur eius corruptionis auctoritatem
ipsum Talmud in Succa tueatur, omnesque liri En Israel edi-
tiones, ita tamen praeualuit Masorae apud ipsos Iudaeos au-
toritas, ut commentitium illud Keri ex omnibus, quas hodie
nouimus, editionum marginibus exulet. Praeterea ipsi prae-
stantissimi ad hunc locum Iudaeorum Magistri de Messia
haec verba acceperunt, teste eius rei R. Salomone Iarchio,
quamuis interpretationem notissimo commento de duplici
Messia conspurcauerint, & verba Prophetiae de Messia, filio
Ioseph, cuius statum miseriae agnoscunt, acceperint. Purius
in Bereschit Rabba de hoc oraculo Θεολογῶσι, ubi ad quaestio-
nem illam: quis tu mons magne? respondetur verbis sequen-
tibus: זה משיח בן דוד mons iste magnus
A 3 est

est Messias filius David, quod post probatur, ex acclamatione gratia gratia illi יהוה נתן חן ורחמים quia dat gratiam & preces, verbis Prophetæ nostri.

At quod præcipue spectare in illo oraculo nos iubent istius festi solennia, ipse ille Spiritus est, quem effusus esse dicitur, postquam ipse sanguinem suum confusus effudit, Messias, Saluator noster. Ille dicitur Spiritus יהוה רחמים Gratiae & precum. Gratiae nempe est Spiritus, qui ut ipse est gratiae donum, ita ex gratia quoque nobis opitulatur, precibusque nostris gratiam addit, ad gratiam obtinendam. Precum vero est Spiritus, qui in precibus formandis fundendisque eam præstat opem, ut istud eius quasi opus sit at-

- Rom. VIII, 26. que munus, ipse ὑπερενταρχέων ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀνεκλάλη-
τοις interpellans pro nobis gemitibus ineffabilibus: Ipse cla-
Gal. IV, 6. mans in cordibus nostris Abba pater. Ipse nempe nostrae
Rom. II, 15. succurrit ignorantiae, de indigentia nostra nos admonens,
Rom. II, 16. alias quid precemur cum Sumamitide nescios. Ipse ad deside-
2 Reg. IV, 13. rium feruidum eorum quibus nos indigere docuerit exci-
1 Cor. XII, 3. tat, ut πνεύματι euadamus ζῆοντες, h. e. spiritu feruentes. Ipse
Christum ostendit, per quem patrem adoremus, quem Do-
minum appellare possit nemo nisi per Spiritum Sanctum. Ipse
Gal. IV, 6. patrem ostendit per eum placatum, ut clamare possimus
2 Cor. IV, 13. Abba pater. Ille fidei est Spiritus, sine qua nullae sunt pre-
ces, atque dum attestatur Spiritui nostro filios Dei nos esse,
Selden. de fiduciam illam quae animat preces nostras operatur, qui
Success. c. IV. serui cessante conditione patrem nostrum cum plena in-
vocare πληροφορίας valemus. Ille sanctificat nos ut sanctas
Ps. XLV, 2. sine murmure doloque eleuare manus possimus. Ille bonum
Zach. IX, 17. in cordibus nostris ebullit sermonem, & tanquam mysticum
mustum facundas facit virgines, hoc est virgineae puritatis
Cant. I, 9. animas, imo ut labia loquantur dormientium efficit. Ille de-

num

mum ipse precibus nostris quae sunt ab operatione eius, ut
 qui clamet in cordibus nostris, *addit* de suo, *ὑπερβύχων*,
 noster aduocatus, intercessor noster. Hincque adeo *ut* Iud. XX.
per Christum orare, ita *in Spiritu* precari dicimur, imo *in*
Spiritu & in veritate, cum verae preces solidaeque non sint,
 quae spiritum illum precum aut orem non habeant. Hinc
 iam precibus sua virtus, efficacia sua, nullo affectatae *πo-*
λυροίας & βαρλοροίας, nullo frequentiorum repetitionum,
 numerum quarum in eas ipse, merito. Illa Pharisaicus Spi-
 ritus ebulliebat, his Sanctuli quidam in Papatu precibus
 suis meritum pretiumque conciliabant, conciliantque. Ex-
 empla ex vitis Patrum colligere non difficile. Vit. Patr. Ros-
 thiopem, principem olim latronum, quinquaginta quotidie weidi libello 8.
 orationes peregrisse, Paulum monachum trecentas, Virginem libri V.
 quandam septuaginta narrant. Christophorus Mona- ibid. l. 10.
 chus centies in nocte oravisse perhibetur. Beatam Cla- Vita Clarae
 ram de Monte Falco millies quotidie Deum adoravisse genua P. I. c. 6.
 flectentem, & totidem fundentem iaculatorias orationes,
 in eius vita Bapt. Pergilius retulit. S. Franciscum tota no-
 cte oravisse, haec verba repetentem sola: *Deus meus &*
omnia, est observatum. Patrem Didacum Martinez vero, Nic. Lancinius
 Peruani regni Apostolum, sexcenties quandoque repetisse opusc. Spir.
 verba duo *Deo gratias*, aiunt, atque alios ut idem facerent XI. c. 30.
 esse hortatum, nullam orationem breviorum esse, nullam
 Deo magis acceptam, dicentem. Iacobum Cerrutum ve- Id. ibid.
 ro, ex Societate Iesu, innumerabiles actus amoris, & gratia-
 rum actiones singulis diebus elicuisse, quae aliquando ad vi-
 ginti quatuor millia excreuerint, vota autem ter millies quo- Godignus in
 tidie renouasse. Sub regimine item P. Consalvi Sylveriae vita P. Con-
 fuisse, qui breui oratiuncula decies millies in die diuinum salvi L. III. c. 10.
 auxilium inuocarent. Similemque orandi frequentiam ex
 eadem

L. III, c. 8.

III

c. VI.

eadem Societate Sebastianum Barradam, & Franc. Suarez
fuisse imitatos. Sed quid opus plura exempla colligere,
quae manu liberali suppeditarunt Ioannes Rio in *Historia
virtutum*, & Cardinalis Ioannes Bona, in *Via Compendii ad
Deum*? Ex talibus aestimare *Spiritum gratiae & precum*,
nisi illusionibus te exponere velis meris, vix possis. Otio-
forum haec monachorum commenta sunt, qui praeclaro
Rosariorum inuento seculares etiam homines postremo
Deo annumerare preces, vanissima affectatione repetitas,
docuerunt. Vbi eius affectationis vel in Christo vel in
Apostolis nostris est exemplum? vbi argumentum? vel
saltem vestigium? Nos sine affectatione *Spiritus precum*
τὸ πῶς καὶ τί quomodo & quid orare debeamus edoceat!
Eius rei gratia festi istius solennia vt decet celebraturi pecto-
ra nostra *templa* ipsi consecremus, peccatis voluntariis ne
contristemur, vt ne ex illis discedere cogatur, gratiam eius
illuminantem sanctificantemque admittamus, vt sic aduo-
catum eum etiam & *precum Spiritum* cum plenissimo ani-
morum nostrorum solatio experiamur. Illi deuotioni in-
seruire cupimus Orationem, quam die festi maxime So-
lenni, *de fidelibus Templis Spiritus Sancti* H. XII. ex umbo-
ne templi Academici iussu nostro, lingua Graeca, habebit
Vir Iuuenis clarissimus, M. IO. CHRISTIAN. SALIG,
Melsa-Misnicus. Ad quam cum debito pietatis sensu au-
diendam VTRIVSQ. REIP. PROCERES & nostrae ciues,
qua per est obseruantia atque humanitate, inuitamus.

P. P. Vigiliis Pentecostes A. I. S.

clo Idcc XIV.

Typis IMMANVELIS TITII